

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van GO! atheneum Ukkel te UKKEL

Hoofdstructuur	voltijds secundair onderwijs
Pedagogisch geheel	41863-41871
Instellingsnummer	41863
Instelling	GO! atheneum Ukkel
Directeur	Joachim KELECOM (waarnemend)
Adres	Nekkersgatlaan 17 - 1180 UKKEL
Telefoon	02-370.64.40
Fax	02-370.64.45
E-mail	ka.ukkel@g-o.be
Website	http://www.atheneum-ukkel.be/nl
Bestuur van de instelling	GO! scholengroep Brussel
Adres	Oud-Strijderslaan 200 - 1140 EVERE
Scholengemeenschap	SG GO Brussel
Adres	Oud-Strijderslaan 200 - 1140 EVERE
CLB	GO! CLB Brussel
Adres	Dielegghemse Steenweg 24 - 1090 JETTE
Dagen van het doorlichtingsbezoek	27-01-2014, 28-01-2014, 29-01-2014, 30-01-2014, 31-01-2014, 03-02-2014
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	03-02-2014
Datum bespreking verslag met de instelling	21-03-2014
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Bart MAES
Teamleden	Marina DROESSAERT, Luc MONDELAERS, Chris VAN WOENSEL, Martine ZAMAN
Deskundige(n) behorend tot de administratie	NIHIL
Externe deskundige(n)	NIHIL

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 SAMENVATTING.....	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	7
2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus.....	7
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	7
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?.....	8
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	8
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	8
3.1.1.1 Cultuur- en gedragswetenschappen in aso tweede en derde graad in de studierichting Humane wetenschappen (leerplannen 2006/019, 2006/022, 2006/040, 2006/049).....	8
3.1.1.2 Economie in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wetenschappen (leerplan 2006/042)	11
3.1.1.3 Frans in bso tweede en derde graad in de studierichting Kantoor (leerplannen 2010/027, 2012/044)	13
3.1.1.4 Natuurwetenschappen in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Humane wetenschappen en fysica in aso derde graad in de studierichtingen Economie-wetenschappen, Latijn-wetenschappen en Moderne talen-wetenschappen (leerplannen 2008/024, 2006/048)	15
3.1.1.5 Toegepaste economie in tso tweede graad in de studierichting Handel (leerplan 2006/128)	18
3.1.1.6 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET).....	20
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid , veiligheid en hygiëne'?.....	21
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	22
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	22
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	23
4.1 Leerbegeleiding	23
4.2 Evaluatiepraktijk	24
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	27
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	30
6.1 Wat doet de school goed?.....	30
6.2 Wat kan de school verbeteren?	30
6.3 Wat moet de school verbeteren?	30
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	31
8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING.....	31

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal structuuronderdelen.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - het onderwijsaanbod
 - de uitrusting
 - de evaluatiepraktijk
 - de leerbegeleiding.
 - De onderwijsinspectie onderzoekt ook altijd de vakoverschrijdende eindtermen.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde woonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

GO! Middenschool en Atheneum Ukkel zijn administratief twee afzonderlijke scholen die in de praktijk samen een pedagogisch geheel vormen met een gemeenschappelijk onderwijskundig project en een gezamenlijk beleid. Met de term 'school' wordt in het inspectieverslag het pedagogisch geheel bedoeld. De school is gesitueerd in een overwegend niet-Nederlandstalige omgeving. Ze organiseert een A- en een B-stroom in de eerste graad en studierichtingen in de tweede en de derde graad in het aso en in het studiegebied Handel in het bso en tso.

De aanvankelijk dalende leerlingenpopulatie is de laatste jaren opnieuw gestegen. De grote meerderheid van de leerlingen maakt deel uit van niet-Nederlandstalige gezinnen met een immigratieachtergrond. Heel wat leerlingen hebben schoolse achterstand opgelopen.

Om het dalend leerlingenaantal te kenteren, een nieuw elan te creëren en een antwoord te bieden op de uitdagingen die de doelgroep met zich meebrengt, heeft de school haar visie en werking geactualiseerd. De school wil leerlingen de kans geven op te groeien tot burgers die het verschil maken. Daartoe wil ze zelf het verschil maken in een aantal van haar onderwijskundige en opvoedkundige opdrachten. Zo slaagt de school er op basis van haar visie in de leerlingen op verschillende domeinen goed te begeleiden. Ze maakt functioneel gebruik van haar kleinschaligheid om leerlingen van nabij op te volgen. Dit blijkt onder meer uit de begeleiding bij het leren in de vakken. Een leerlijn die er voor zorgt dat leerlingen gaandeweg zelfstandige leerders en probleemoplossers worden, is nog niet voldoende duidelijk uitgetekend. De school investeert sterk in taalondersteuning en taalstimulering voor Nederlands. Ondanks de vele inspanningen blijft de taalvaardigheid van heel wat leerlingen zwak. Dit wordt onder meer veroorzaakt door een gebrek aan verantwoordelijkheidszin bij de leerlingen en hun omgeving. Ondanks hun keuze voor Nederlandstalig onderwijs, gebruiken de leerlingen de onderwijstaal amper buiten de lessen. Aansluitend bij haar visie, slaagt de school er in een brede en harmonische vorming te realiseren. De vakoverschrijdende eindtermen worden dan ook in voldoende mate nagestreefd.

Het engagement en de veerkracht van het schoolteam zijn sterk. Dit heeft te maken met de motivatie van de teamleden, maar ook met de wijze waarop de school wordt geleid. De directeur stelt zich motiverend en ondersteunend op, stelt teamleden verantwoordelijk voor deelaspecten van de schoolwerking en betreft het team bij het nemen van belangrijke beslissingen.

De doorlichting van de geselecteerde vakken brengt enkele tekorten aan het licht. De leerplanrealisatie voldoet niet voor natuurwetenschappen in de eerste graad A-stroom en in de derde graad aso Economie-moderne talen en Humane wetenschappen. Dit geldt ook voor fysica in de derde graad aso Economie-wetenschappen, Latijn-wetenschappen en Moderne talen-wetenschappen. De tekorten hebben te maken met een onvoldoende gerichtheid op het leerplan en het te weinig gebruiken van de uitrusting. In de andere doorgelichte vakken worden de leerplandoelstellingen wel in voldoende mate gerealiseerd.

In het vak Frans in het bso sluiten de examens aan bij het taalbeheersingsniveau van de leerlingen en overstijgen daardoor de leerplaneisen. Voor de onderzochte vakken in het aso en tso is het verwachte niveau in de leerlingenevaluatie laag in verhouding tot de leerplandoelen. Er zijn ook leraar- en vakafhankelijke kwaliteitsverschillen in de evaluatie. De school heeft immers nog geen volwaardige visie op evaluatie zodat individuele leraren en vakgroepen verantwoordelijk worden gesteld voor de kwaliteit ervan. Het informatieverrijken van B- en C-attesten als sluitstuk van de evaluatie is een werkpunt voor de school.

De integratie van ICT is in een aantal vakken beperkt. Ondanks het feit dat de school een ernstige inhaalbeweging heeft ingezet voor het materieel ondersteunen van het leren, is dit vooral op het vlak van ICT nog niet voltooid.

Enkele aspecten van de wijze waarop het onderwijs in de school is georganiseerd, zijn weinig ondersteunend voor de leerplanrealisatie. Zo vinden niet alle lessen plaats in daarvoor geschikte lokalen. Bovendien is het gebruik van de onderwijstijd niet altijd optimaal.

Het leren uitvoeren van een onderzoek behoort tot de verplichte doelen in studierichtingen van het aso. De uitgevoerde onderzoeksopdrachten voldoen grotendeels aan de inhoudelijke verwachtingen van de eindtermen. Er wordt evenwel niet in alle daartoe bestemde vakken op een evenwichtige wijze aan onderzoeksvaardigheden gewerkt.

Een aantal werkpunten is mede te verklaren door het feit dat de school geen systematische planmatige aanpak hanteert bij het in de praktijk brengen van haar visie en geen beleidsplan op langere termijn heeft uitgewerkt. Ook is de invulling van het onderwijsaanbod nog niet voldoende kritisch bekeken in relatie tot de eigen doelstellingen en tot de doelgroep. Het veelal lage gerealiseerde beheersingsniveau door de leerlingen in de onderzochte vakken van aso en tso, de onrealistische studiekeuze en het lage studiesucces van afgestudeerden in het hoger onderwijs maken dit nochtans noodzakelijk.

De school verzamelt en analyseert gegevens over een aantal aspecten van haar werking en onderneemt op basis daarvan acties. Voor het geheel van haar werking hanteert de school nog geen kwaliteitszorgsysteem. De doorgelichte vakgroepen reflecteren over de eigen werking en zijn zich doorgaans goed bewust van de eigen sterke en minder sterke punten. In een aantal vakken is de deskundigheidsbevordering evenwel niet voldoende afgestemd op het leerplan en op de doelgroep.

De school kreeg een gunstig advies voor bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

De onderwijsinspectie besluit de doorlichting met een beperkt gunstig advies omwille van de vermelde tekorten in de leerplanrealisatie. De school zal na drie schooljaren moeten aantonen dat de vastgestelde tekorten in voldoende mate zijn weggewerkt.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
VOET	x	
Graad 2 ASO Humane wetenschappen		cultuurwetenschappen, gedragswetenschappen
Graad 2 BSO Kantoor	Frans	Frans
Graad 2 TSO Handel		toegepaste economie
Graad 3 ASO Economie-moderne talen	natuurwetenschappen	economie
Graad 3 ASO Economie-wetenschappen	fysica	economie, fysica
Graad 3 ASO Humane wetenschappen	natuurwetenschappen	cultuurwetenschappen, gedragswetenschappen
Graad 3 ASO Latijn-wetenschappen	fysica	fysica
Graad 3 ASO Moderne talen-wetenschappen	fysica	fysica
Graad 3 BSO Kantoor	Frans	Frans

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

Onderwijs - Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

3.1.1.1 Cultuur- en gedragswetenschappen in aso tweede en derde graad in de studierichting Humane wetenschappen (leerplannen 2006/019, 2006/022, 2006/040, 2006/049)

Voldoet

De specifieke eindtermen en de leerplandoelstellingen worden nipt voldoende bereikt: de studieresultaten zijn gebaseerd op een leerplangericht aanbod en op een representatieve evaluatiepraktijk.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De meeste leerplandoelen komen op een evenwichtige wijze aan bod. Er zijn enkele uitzonderingen, meestal te wijten aan tijdsgebrek of aan lesmateriaal dat te beperkt op het leerplan is afgestemd. Zo is bij cultuurwetenschappen het aanbod van de profielcomponenten 'identiteit, continuïteit en verandering' in de tweede graad en 'expressie' in de beide graden minder sterk uitgewerkt. Hetzelfde geldt voor de profielcomponent 'samenhang en wisselwerking' in de tweede graad gedragswetenschappen. Voor de beide vakken zijn er verder nog enkele geïsoleerde doelen die niet of te beperkt worden aangereikt.

Het onderwijsaanbod is voor beide vakken vrij goed afgestemd op het vereiste beheersingsniveau van de leerplandoelen. Leerlingen krijgen frequent de kans om actief met de leerstof aan de slag te gaan en om begrippen, denkkaders en concepten toe te passen op concrete vraagstukken. Dit gebeurt onder meer aan de hand van een aantal opdrachten en taken. Deze opdrachten zijn taxonomisch dikwijls al te eenvoudig. Het aanbod is aanschouwelijk en maakt gebruik van zinvolle en voor de leerlingen herkenbare contexten. Zeer dikwijls wordt aangesloten bij de leefwereld van de leerlingen en bij de actualiteit. De leerstof wordt goed gesitueerd binnen historische en culturele kaders. Er is aandacht voor reflectie en voor het leren onderbouwen en formuleren van standpunten. Leerlingen worden gestimuleerd tot het nemen van maatschappelijk engagement. Bij de behandeling van de lesonderwerpen gaat ruime aandacht naar de studie- en beroepskeuzeoriëntering van de leerlingen. In gedragswetenschappen worden in de derde graad meer modellen en theorieën aangeboden dan in het leerplan is vooropgesteld. Dit maakt het pakket voor de leerlingen vrij omvangrijk.

Het curriculum vertoont in cultuurwetenschappen voldoende en in gedragswetenschappen een sterke en bewust nagestreefde verticale samenhang. Doelen uit het voorgaande leerjaar worden in het aanbod geïntegreerd en verder uitgediept. Het werken met graadklassen wordt doordacht aangepakt door de profielcomponenten jaar na jaar altemnerend aan te bieden. Vanuit beide vakken wordt samengewerkt aan extra-curriculaire activiteiten. Een leerstofoverzicht maakt de afspraken tussen cultuur- en gedragswetenschappen zichtbaar. Verder is de doelgerichte samenwerking tussen beide vakken beperkt. Dit geldt ook voor leerplangerichte samenwerkingsverbanden met vakken van de basisvorming.

Het werken aan de onderzoekscompetentie gebeurt nog niet aan de hand van een vak- en graadoverstijgende aanpak. In de tweede graad is er een theoretische onderbouwing en zijn er enkele kleine deelopdrachten. Deze opdrachten worden evenwel te veel ad hoc en te sporadisch uitgevoerd en maken geen deel uit van een progressieve opbouw. Er is geen aandacht voor het leren hanteren van verschillende onderzoeksmethoden. In de derde graad maken leerlingen een eindwerk waarin alle deelcompetenties moeten worden toegepast. Dankzij een bijzonder intense begeleiding slaagden de leerlingen er vorig schooljaar in een eindwerk te realiseren dat aan de formele criteria van de specifieke eindtermen voldoet. Het confronteren van onderzoeksresultaten met andere standpunten komt nog te weinig aan bod.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

Met uitzondering van het beperkt aantal doelen dat niet wordt aangeboden, bestrijkt de vraagstelling bij de examens overwegend op een evenwichtige en representatieve manier het geheel van de leerplandoelstellingen. Vooral bij cultuurwetenschappen zijn er enkele uitzonderingen: enkele doelen die wel worden aangeboden, komen in de evaluatie niet of met onvoldoende diepgang aan bod. In de examens van gedragswetenschappen wordt de koppeling tussen de examenvragen, de specifieke eindtermen en de leerplandoelstellingen correct weergegeven. Dit is een voorbeeld van goede praktijk. De puntenverdeling op toetsen en examens is duidelijk. Dit is minder het geval voor de evaluatiecriteria bij opdrachten en taken.

De vraagstelling op de toetsen is vrij representatief voor de examens. In de vraagstelling van de examens is er een vrij goede verhouding tussen reproductie, inzicht en toepassing. Soms wordt het reproduceren van kennis iets te veel beklemtoond. Er wordt bij de examens af en toe transfer nagestreefd aan de hand van nieuw aangeboden materiaal. Er zijn toepassingen met betrekking tot de actualiteit. De examenopdrachten zijn gevarieerd en creatief. Er gaat af en toe ook aandacht naar het formuleren en onderbouwen van standpunten. Toch is het gerealiseerde beheersingsniveau veeleer laag omdat een aantal mechanismen elkaar versterken. Zo zijn de toepassingsopdrachten meestal weinig complex. Een aantal is al aangeboden op toetsen dagelijks werk en peilt dus naar reproductie. Bij sommige vragen is een deel van het antwoord vervat in de vraagstelling. Af en toe zijn er invuloefeningen, wat vooral voor leerlingen van de derde graad weinig uitdagend is. Sommige vragen over tekstmateriaal peilen naar weinig meer dan begrijpend lezen. Soms worden onvolledige of deels foutieve of taalkundig vrijwel onbegrijpbare antwoorden bij de verbetering goedgekeurd. De vragen peilen zelden naar het leggen van verbanden tussen grotere gehelen. Bij meer uitdagende vragen moeten meerdere leerlingen afhaken. Meer complexe vaardigheden zoals analyseren en synthetiseren komen nauwelijks aan bod.

De gehanteerde evaluatiecriteria voor de onderzoekscompetentie zijn in de derde graad voldoende afgestemd op de specifieke eindtermen. De schriftelijke feedback is informatief. Er is voor het eindwerk een criteriumgericht traject uitgetekend waarbij proces- en productevaluatie door de leraar, productevaluatie door juryleden en peerevaluatie door de leerling een plaats hebben.

Er zijn geen jaartekorten voor de onderzochte vakken. Voor hun vervolgopleiding kiezen oud-leerlingen meer dan hun studiegenoten in Vlaanderen voor een academisch gerichte bachelor. Hun studiesucces is zeer laag, wat wijst op een weinig realistische studiekeuze.

Leerbegeleiding*Preventief**Curatief*

De leerbegeleiding speelt goed in op de beginsituatie en behoeften van de leerlingen. Er wordt geïnvesteerd in taalondersteuning en taalstimulering. Dit gebeurt aan de hand van taken, opdrachten, het aanbieden van allerlei talig materiaal, interactieve werkvormen, het veelvuldig corrigeren van schriftelijke en mondelinge taalfouten. De aandacht voor taal in de vraagstelling bij opdrachten, toetsen en examens is vooral bij gedragswetenschappen sterk. Ondanks al deze inspanningen is het talig niveau van veel leerlingen zwak.

Er wordt sterk ingezet op de motivatie en het welbevinden van de leerlingen. Dit gebeurt door het creëren van een aangenaam en veilig leerklimaat. Een aantal boeiende en goed in het leerproces geïntegreerde extra-murosactiviteiten maakt het leren contextrijk en levensecht. Groepswork, het werken met teamcoaches en andere samenwerkingsvormen bevorderen het coöperatief leren.

Het studiemateriaal is leerbevorderend omwille van de gestructureerde opbouw, de duidelijke leerafspraken, de verwervings- en verwerkingsopdrachten en de aanvulling met authentieke en actuele informatie en bronnen. Er wordt frequent gebruik gemaakt van actieve en gevarieerde werkvormen.

De kleine lesgroepen worden functioneel aangewend om leerlingen sterk te begeleiden via een individuele aanpak. Slechts af en toe zijn er in de derde graad opdrachten waarin leerlingen het leren in eigen handen moeten nemen. Deze opdrachten zijn ook weinig uitdagend. Dit is niet optimaal met het oog op doorstroming naar het hoger onderwijs.

Leerlingen worden van nabij opgevolgd, onder meer aan de hand van frequente toetsen en taken. De leerbegeleiding is een verlengstuk van de evaluatie. Leerlingen kunnen steeds rekenen op remediëring.

Uitrusting*ICT**Inzet uitrusting**Leermiddelen*

De uitrusting is ondersteunend voor de leerplanrealisatie. In alle lokalen is er internetverbinding. De lesruimtes laten het gebruik van activerende werkvormen toe en hebben een vakeigen uitstraling.

De beschikbare ICT-uitrusting wordt in de lessen op een adequate wijze door de leraren gebruikt met het oog op het bereiken van de leerplandoelstellingen. Dit is niet het geval voor het digitale platform van de school.

Deskundigheidsbevordering*Beginsituatieanalyse**Vorming**Overleg*

De betrokkenheid van het team op de kwaliteit van de opleiding en op de zorg voor de leerlingen is hoog. De eigen werking wordt overzichtelijk en actueel gehouden via een goed uitgewerkt vakdossier. Het zelf samengesteld lesmateriaal van gedragswetenschappen is een heldere vertaalslag van de leerplandoelen. De leraren volgen nascholing die afgestemd is op de eigen beginsituatie. De formele en informele samenwerking heeft heel wat positieve resultaten opgeleverd, maar kan nog verder worden uitgebouwd. Dit is vooral nodig voor het optimaliseren van het beheersingsniveau van de leerlingenevaluatie en voor het werken aan de onderzoekscompetentie.

3.1.1.2 Economie in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wetenschappen (leerplan 2006/042)

Voldoet

De leerplandoelstellingen komen in voldoende mate aan bod. De evaluatie is afgestemd op de leerplandoelstellingen. Er is aandacht voor leerbegeleiding.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

De leerlingen van het eerste en het tweede leerjaar zitten samen in een graadklas. Beurtelings wordt het ene schooljaar het deelvak micro- en macro-economie en het andere schooljaar het deelvak bedrijfsbeleid behandeld.

Voor beide deelvakken worden de meeste leerplandoelstellingen aangereikt. Toch worden niet alle onderdelen uitgewerkt volgens de vereisten van het leerplan, wat zich soms vertaalt in een niet meer dan oppervlakkige kennismaking. Zo worden het thema 'Inkomensverdeling en inkomensongelijkheid' in micro- en macro-economie en de kostencalculatiemethodes in bedrijfsbeleid onvoldoende diepgaand behandeld.

Voor beide deelvakken wordt gebruik gemaakt van eigen cursusmateriaal. Daarin worden sommige leerinhouden zo beknopt behandeld, dat er van inzichtelijke kennisverwerving niet altijd sprake is. In het deelvak micro- en macro-economie bouwen de leerlingen niet steeds zelf de grafieken op aan de hand van cijfergegevens. Ook worden sommige formules onvoldoende geduid. De gebruikte statistische gegevens zijn over het algemeen gedateerd.

Het leerplan beschouwt de leerplandoelen als minimumdoelstellingen, waarbij de leraar bepaalde onderdelen naar eigen inzicht grondiger kan behandelen of uitbreiden. Dat gebeurt enkel in het deelvak bedrijfsbeleid, waar het thema 'beleggen' als uitbreidingsthema behandeld wordt. Vooral in het deelvak micro- en macro-economie worden kansen onbenut gelaten om denkprocessen op gang te brengen.

In het tweede leerjaar voeren de leerlingen een onderzoeksopdracht uit. Die beantwoordt grotendeels aan de verwachtingen van het leerplan m.b.t. de onderzoekscompetentie. Er vindt geen confrontatie plaats met andere standpunten.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht

Volledigheid

Beheersingsniveau

Transparantie

De vraagstelling bij toetsen en examens gebeurt volgens een vast format. De vragen zijn ondergebracht in vier categorieën, die elk doorgaans hetzelfde puntengewicht krijgen: open vragen, meerkeuzevragen, invulvragen en toepassingsvragen. Bij sommige examens komen daar nog actualiteitsvragen bij. Ook worden grote opdrachten, die de leerlingen in de loop van het jaar uitvoeren, soms als deel van het examen verrekend.

De open vragen, meerkeuzevragen en invulvragen hebben met elkaar gemeen dat het haast uitsluitend om reproductieve kennisvragen gaat. Aan het toepassingsgedeelte wordt bijgevolg maar een beperkt puntengewicht toegekend. Daardoor slagen de meeste leerlingen erin om, ondanks een soms beperkt inzicht, toch een voldoende resultaat te behalen.

Hoewel de meeste leerplandoelstellingen bevestigd worden, gebeurt dit niet steeds voldoende toepassingsgericht. Bij de toepassingsvragen komen af en toe stapelvragen voor. Bij de meerkeuzevragen zijn er heel wat vragen met slechts twee of drie antwoordmogelijkheden. Omdat de leerlingen het aangekruiste antwoord niet moeten verklaren, valt het niet uit te sluiten dat gokken het resultaat sterk beïnvloedt.

In overeenstemming met de schoolafspraken staat bij alle vragen het te behalen puntentotaal vermeld.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

Hoewel het onderwijsleergesprek de dominerende werkvorm is, vinden ook zelfstandig werk en groepswork regelmatig toepassing in de klaspraktijk.

Toch wordt de verzelfstandiging van het leerproces enigszins afgeremd doordat de leerlingen sommige leeractiviteiten, die ze best zelf zouden uitvoeren, niet in eigen handen nemen. Zo staan de kernbegrippen in de cursustekst vet afgedrukt, waardoor de leerlingen niet zelf het onderscheid leren maken tussen het belangrijke en het minder belangrijke. Ook benadrukt de leraar tijdens de les de leerstofonderdelen, waarover eventueel vragen gesteld zullen worden bij toetsen en examens.

Toetsen worden aangewend als middel om het leerproces bij te sturen. Leerlingen met een tekort krijgen de kans om de toets achteraf opnieuw te maken. Het resultaat daarvan wordt voor een beperkt gedeelte opgeteld bij het resultaat van de oorspronkelijke toets.

Voor bijkomende uitleg kunnen de leerlingen ook buiten de lessen bij hun leraar terecht. Leerlingen, waarvan de leraar vaststelt dat ze de leerstof niet helemaal begrepen hebben, worden soms verplicht om tijdens de pauzemomenten remediëring te volgen.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De lessen vinden plaats in een vast leslokaal. Dat is enkel voorzien van de hoogst noodzakelijke uitrusting. Er zijn geen ICT-voorzieningen. Voor de aanwending van ICT wordt uitgeweken naar het open leercentrum. In het deelvak bedrijfsbeleid worden soms rekenbladen gebruikt. Het verbaast dat er in het deelvak micro- en macro-economie geen gebruik gemaakt wordt van ICT voor het opzoeken van actuele cijfergegevens.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

Tijdens de jongste jaren werd doorgaans regelmatig nascholing gevolgd. Daarbij ging de aandacht geleidelijk aan meer uit naar algemeen pedagogische en beleidsgerichte dan naar vakgerichte nascholingen.

Wel worden de vakvergaderingen in toenemende mate aangegrepen als middel om te reflecteren en zich intern te professionaliseren. Waardevolle initiatieven in dit verband zijn het onderzoek naar de leerplangerichtheid van de examenvragen, de reflectie over de resultaten van de afgestudeerden in het hoger onderwijs en het ontwikkelen van een leerlijn m.b.t. het volgen van de actualiteit. De sterkte-zwakteanalyse in het vakinformatiedossier wijst eveneens op het reflecterend vermogen van de vakgroep.

3.1.1.3 Frans in bso tweede en derde graad in de studierichting Kantoor (leerplannen 2010/027, 2012/044)

Voldoet

De leerplandoelen worden voor alle leerplancomponenten volledig aangeboden. De evaluatie is valide. De materiële uitrusting beantwoordt aan de vereisten van het leerplan. Er is grote aandacht voor leerbegeleiding.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

De leerlingen van tweede en derde graad Kantoor realiseren over het algemeen de leerplandoelstellingen in ruime mate.

Sinds schooljaar 2010 -2011 (tweede graad) en schooljaar 2012-2013 (derde graad, eerste en tweede leerjaar) zijn nieuwe leerplannen in voege voor Frans basisvorming en het specifiek gedeelte. De implementatie van deze leerplannen verloopt vlot. Het leerboek, aangevuld met kwaliteitsvol extra materiaal, blijft de kern voor de organisatie van het onderwijsleerproces. Niet alle extra leermateriaal, hoewel in lijn met het leerplan, is expliciet gerelateerd aan de leerplandoelstellingen.

De leerplandoelen worden voor alle leerplancomponenten volledig aangeboden. De leerlingen realiseren de leerplandoelen voor luister-, lees- en mondelinge taalvaardigheid in ruime mate. Het goede beheersingsniveau voor deze taalvaardigheden vindt zijn oorsprong in het leerlingenprofiel en de doelgerichte inzet van de vakgroep. Voor het merendeel van de leerlingen is immers Frans de eerste of, meestal naast een niet-westerse thuistaal, de tweede taal waarin zij in hun dagelijks leven communiceren. Gezien de Brusselse context komen zij ook buiten de school vooral in contact met de doeltaal. De vakgroep speelt in op deze situatie door de taalvaardigheden Frans van de leerlingen te verfijnen en uit te diepen, onder andere om het gebruik van 'straattaal' en 'Nederfrans' tegen te gaan en door de taaltaken uitdagender te maken. Vormen van begeleid zelfstandig leren ondersteunen de lees-en spreekvaardigheid.

De zwakkere resultaten voor schrijfvaardigheid en ondersteunende kennis in combinatie met dit specifieke leerlingenprofiel deed de vakgroep ertoe besluiten aan deze twee leerplancomponenten extra aandacht en gewicht te geven.

Tijdens de lesbezoeken wordt een sterke aandacht voor strategieën en attitudes vastgesteld. De leerlingen worden bijvoorbeeld voortdurend gestimuleerd tot taalverzorging. De gebruikte leerboeken zijn niet volledig afgestemd op het specifieke leerlingenprofiel van de school. De vakgroep buigt dit om tot een meerwaarde voor de leerlingen door het Nederlands, dat in het leerboek gebruikt wordt, aan te grijpen om hun taalkennis Nederlands te verhogen.

De integratie van ICT in het onderwijsleerproces is nog beperkt. Er worden wel af en toe goed uitgewerkte, zij het sterk leraargestuurde, taken gegeven die het gebruik van internet vereisen. ICT wordt echter nog niet ingezet om het leerproces van de vaardigheden te ondersteunen. Ook het aanwenden van authentieke en levensechte contexten is veeleer beperkt. Er worden wel voldoende functionele klemtonen gelegd. Heel wat concretisering bij taaltaken situeren zich in een kantoor- en verkoopcontext, maar blijven vrij schools. Wel schrijven de leerlingen van de derde graad in het kader van de geïntegreerde proef een sollicitatiebrief en stellen zij een curriculum vitae op in drie talen, waaronder Frans.

De hiaten, die vorig schooljaar in de tweede graad ontstonden door het uitblijven van een plaatsvervanger, konden dankzij de grote taalvaardigheid van de leerlingen en de aanpak van de vakgroep uiteindelijk weggewerkt worden.

Uitrusting	De materiële uitrusting beantwoordt aan de vereisten van het leerplan. De lokalen, waar de lessen voor de tweede graad plaats vinden, zijn vrij krap om een flexibele klasopstelling mogelijk te maken. Verder beschikken de klaslokalen niet over eigentijdse apparatuur. Leraren kunnen wel een beamer en laptop ontlenden of uitwijken naar het open leercentrum (OLC). ICT-mogelijkheden worden echter nog te beperkt gebruikt om de lessen visueel te ondersteunen of voor het aanleren van (ondersteunende) functionele vaardigheden.
<i>ICT Inzet uitrusting Leermiddelen</i>	
Evaluatiepraktijk	De resultaten in de tweede en derde graad Kantoor voor Frans zijn goed tot zeer goed. Zij zijn onderbouwd door middel van een frequente en valide evaluatie, met extra gewicht voor schrijven en kennis in functie van het leerlingenprofiel. In de modeloplossingen van de examens worden de eindtermen per toetsitem vermeld.
<i>Evenwicht Volledigheid Beheersingsniveau Transparantie</i>	

Tijdens het schooljaar komen alle taalvaardigheden aan bod. Mondelinge taalvaardigheid wordt permanent geëvalueerd in functie van het rapport dagelijks werk. Tijdens de examenperiode is er een aparte toets mondelinge taalvaardigheid in functie van het examen. Niet alle vakgebonden attitudes worden expliciet geëvalueerd. De vakgroep volgt voor de evaluatie van attitudes de afspraken op schoolniveau. In alle graden wordt gebruikt gemaakt van evaluatiefiches met objectiverende criteria voor de productieve vaardigheden. De resultaten worden geregistreerd per individuele leerling. De leerlingen zijn goed op de hoogte van de eisen die gesteld worden. De examens zijn verzorgd en overstijgen qua moeilijkheidsgraad het beheersingsniveau dat de leerplannen aangeven.

Leerbegeleiding	De invulling van leerbegeleiding en remediëring gebeurt door de vakgroep en de individuele leraren. Deze nemen hun verantwoordelijkheid ten volle op. De kleinschaligheid van de school schept de mogelijkheid de leerlingen van nabij te volgen, wat daadwerkelijk gebeurt. Leerlingen, die om allerlei redenen niet het taalvaardigheidsniveau van de klasgroep bezitten, krijgen een individueel en doelgericht traject aangeboden.
<i>Preventief Curatief</i>	

De leerlingen worden ondersteund in hun leerproces door duidelijke vakafspraken en leerstofoverzichten ter voorbereiding van de examens. De leerlingennotities zijn verzorgd. Tijdens de lesbezoeken blijkt een constante zorg om het leerproces van de leerlingen te optimaliseren. De lessen verlopen gestructureerd en in een stimulerende sfeer. Er heerst een werkzaam en vertrouwensvol klimaat. Leerlingen vragen spontaan om uitleg wanneer ze iets niet begrijpen.

De commentaren op de rapporten zijn aanmoedigend en waar nodig worden de tekorten ook geduid en voorstellen voor remediëring geformuleerd. Remediëring bestaat doorgaans uit extra oefeningen, eventueel online, en extra uitleg, individueel of klassikaal en wordt geregistreerd in het leerlingvolgsysteem.

Deskundigheidsbevordering	De vakgroep Frans is de afgelopen jaren meerdere keren van samenstelling veranderd en telt op dit moment verscheidene nieuwe leraren, die recentelijk in het onderwijs gestart zijn. Toch is hij er in geslaagd een groot aantal inhoudelijke en organisatorische afspraken vast te leggen. Bovendien getuigt een analyse van inzicht in de sterktes en de zwaktes van het onderwijs Frans in de school.
----------------------------------	--

De afgelopen jaren zijn er weinig bijscholingen gevolgd. De vakgroep ervaart de bijscholingen als onproductief omdat deze niet afgestemd zijn op het specifieke leerlingenprofiel. Een vakgebonden ondersteuning dringt zich op.

3.1.1.4 Natuurwetenschappen in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Humane wetenschappen en fysica in aso derde graad in de studierichtingen Economie-wetenschappen, Latijn-wetenschappen en Moderne talen-wetenschappen (leerplannen 2008/024, 2006/048)

Voldoet niet

Het onderwijsaanbod is onvolledig. De vaardigheidsgerichte doelstellingen worden onvoldoende gerealiseerd. De infrastructuur en de leermiddelen ondersteunen te weinig de leerplanrealisatie.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

De leerlingen bereiken de leerplandoelstellingen onvoldoende. Voor het inoefenen van de eindtermen over onderzoekend leren en leren onderzoeken stellen de leerplannen voor beide vakken een verplicht aantal leerlingenproeven voorop, met als belangrijke doelstellingen leren onderzoeksvragen formuleren, nauwkeurig metingen uitvoeren, data verwerken tot besluiten en hierover schriftelijk rapporteren. In beide vakken krijgen de leerlingen te weinig kansen om deze wetenschappelijke en vooral experimentele vaardigheden te ontwikkelen. Meetproeven en het leren formuleren van onderzoeksvragen komen nauwelijks aan bod. Het vak fysica draagt door deze aanpak in te beperkte mate bij tot het verwerven van onderzoekscompetentie in de studierichtingen van de pool wetenschappen. Via een aantal simulatieoefeningen op de computer leren de leerlingen wel data verwerken en er verslag over uitbrengen.

Voor fysica werd in het schooljaar 2012-2013 een graadklas ingericht. Alle leerlingen kregen de leerinhouden over mechanica aangeboden, die in de opbouw van het leerplan aan het einde van de derde graad aan bod komen. Leerlingen die starten in de derde graad missen hiervoor abstractievermogen en de noodzakelijke wiskundige achtergrond. Ze konden evenmin rekenen op bijkomende ondersteuning vanuit het vak wiskunde, waardoor het aanbrengen van de fysicabegrippen moeizaam verliep. Het onderwijsaanbod was onevenwichtig vermits bijna de helft van de beschikbare lestijd werd besteed aan de leerinhouden over kinematica. Het leerplan suggereert voor dit onderdeel ongeveer 12% van de lestijd. De leerplandoelstellingen over de wetten van Newton en trillingen en golven werden te weinig diepgaand gerealiseerd. De doelstellingen over arbeid, energie, krachten, staande golven en licht kwamen niet aan bod. Anderzijds werden wel uitbreidingsitems zoals verticale worp en Dopplereffect behandeld.

Voor het vak natuurwetenschappen kwamen vorig schooljaar niet alle leerplanonderdelen evenwichtig aan bod. De leerinhouden over erfelijkheid, evolutie en gentechnologie werden diepgaander en op een hoger beheersingsniveau behandeld dan het leerplan vooropstelt. De leerplandoelstellingen over zuren en basen, elektromagnetische golven en mechanica werden te weinig uitgediept. Wel was er voldoende aandacht voor integratie en samenhang.

De leerlingen voeren de door de leerplannen vereiste opdrachten in verband met wetenschap, techniek en samenleving uit. Ze krijgen hiervoor kwaliteitsvolle opdrachten die het verhogen van hun motivatie en interesse beogen. Voor het verwerven en verwerken van informatie worden ze aangezet tot het gebruik van ICT en van het digitaal leer- en communicatieplatform.

Het beheersingsniveau van de behandelde leerplancomponenten is voor beide vakken conform de vereisten van de leerplannen, maar tijdens de doorlichting is bij klasbezoeken gebleken dat heel wat leerlingen dit niveau niet bereiken zonder extra toelichting. Hun gebrekkige kennis van het Nederlands speelt daarin een prominente rol.

Het opheffen van de graadklas voor fysica, de vernieuwing van de wetenschapslabs en het geleidelijk uitbreiden van de uitrusting stellen vanaf dit schooljaar een meer leerplangerichte aanpak in het vooruitzicht.

Onderwijsorganisatie
*Organisatie curriculum
 Samenstelling klasgroepen*

De onderwijsorganisatie belemmerde in het schooljaar 2012-2013 om verscheidene redenen de leerplanrealisatie. Lesuitval omwille van extramurale of schoolgebonden activiteiten leidde tot 7% a 10% minder beschikbare lestijd dan het minimum dat door de leerplannen wordt vooropgesteld. De graadklas voor fysica leidde tot een onevenwichtig en ongedifferentieerd aanbod. Voor het vak natuurwetenschappen werden de lessen niet vast ingeroosterd in de wetenschapslabs, hoewel deze meer dan de helft van de tijd lesvrij zijn.

Uitrusting
*ICT
 Inzet uitrusting
 Leermiddelen*

De school heeft geïnvesteerd in het vernieuwen van de wetenschapslabs. De bestaande infrastructuur voldeed in relatie tot het aantal leerlingen, maar was verouderd en te weinig functioneel. Kort voor de doorlichting werden de vernieuwde labo's in gebruik genomen, echter nog niet voor het vak natuurwetenschappen. Deze lessen worden geroosterd in een lokaal zonder aangepaste infrastructuur, waar slechts in beperkte mate demonstraties kunnen worden uitgevoerd. Voor simulatieproeven en zelfstandige opdrachten wordt uitgeweken naar het computerlokaal of het open leercentrum. De leermiddelen voldoen nog niet aan de minimale vereisten van de leerplannen, een inhaalbeweging is opgestart. Er is mobiele ICT-uitrusting beschikbaar, maar daar wordt weinig gebruik van gemaakt. De vakgroep geeft aan dat de algemene attitudes van de leerlingen het voluit benutten van infrastructuur en leermiddelen afremmen.

Evaluatiepraktijk
*Evenwicht
 Volledigheid
 Beheersingsniveau
 Transparantie*

De leerlingenevaluatie weerspiegelt de hiaten van het onderwijsaanbod: leerplanonderdelen die niet of oppervlakkig werden behandeld en de wetenschappelijke vaardigheden worden onvoldoende getoetst. Voor beide vakken is de evaluatiepraktijk sterker afgestemd op de leerinhouden dan op de leerplandoelstellingen. Voor natuurwetenschappen leidt dat tot een te geringe focus op de wetenschappelijke geletterdheid en te veel op detailkennis. Voor fysica komen zowel kennis als toepassingen aan bod. De examens zijn omvangrijk doordat sommige leerstofitems overbevraagd worden in relatie tot hun belang in het leerplangeheel. Vraagstukopgaven zijn soms weinig visueel onderbouwd en de eenduidigheid van de vraagstelling wordt niet altijd bewaakt.

Recentelijk toetste de vakgroep de vraagstelling op voorbij examens af aan de leerplandoelstellingen. Deze oefening heeft in de examenopgaven van december 2013 de aandacht voor de leerplandoelstellingen verscherpt. De evaluatiecriteria zijn transparant en omvatten bij de zelfstandige opdrachten zowel proces- als productevaluatie. Leerlingen worden geregeld bij het evaluatieproces betrokken via zelf- en peerevaluatie.

De leerlingresultaten voldoen, maar ze zijn minder betrouwbaar doordat de validiteit van de leerlingenevaluatie niet optimaal is. Vooral het onvolledige aanbod zorgt ervoor dat de lat de facto te laag ligt, ondanks het feit dat het beheersingsniveau van individuele opgaven voldoet. De leerlingen opteren in het vervolgonderwijs overwegend voor een opleiding tot academische bachelor. Deze keuze blijkt te ambitieus, gezien de opvallend zwakke resultaten.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

De leerbegeleiding is sterk uitgebouwd en aangepast aan de noden van de leerlingen. De leerlingen krijgen veel kansen om deel te nemen aan het lesgebeuren en het gebruik van activerende werkvormen is ingeburgerd, zij het te weinig in de vorm van experimentele opdrachten. In de zelfstandige opdrachten voor de leerlingen is uitdrukkelijke aandacht voor de talige aspecten en wordt het verhogen van het taalniveau als doelstelling toegevoegd.

Het studiemateriaal is gestructureerd, taalkundig verzorgd en ondersteunend. Er is aandacht voor het aanleren van leerstrategieën onder meer via stappenplannen, handleidingen en formularia. De grote taalproblematiek en de soms gebrekkige studiehouding bij de leerlingen zetten de leraren aan tot verder doorgedreven maatregelen: het nakijken van de leerlingennotities op het correct gebruik van vakbegrippen, duidelijke afspraken rond studiehouding en het aanreiken van herhalingsvragen als voorbereiding op de examens. In het kader van de vakoverschrijdende eindtermen over leren leren wordt -met wisselend succes- gewerkt aan groeiende zelfstandigheid van de leerlingen. Ze worden betrokken bij de toetsenplanning en krijgen verantwoordelijkheid in het bijsturen van hun leerproces. Op hun behaalde resultaten krijgen ze uitgebreide feedback.

De schoolgebonden afspraken rond stimulerende, compenserende, remediërende en differentiërende en dispenserende (sticordi-) maatregelen worden consequent opgevolgd. Een uitgebreid gamma aan remediëringsinitiatieven komt tegemoet aan vak- en taalproblemen of aan een gebrekkige studiehouding, ook via de rapporten en het leerlingvolgsysteem.

Deskundigheidsbevordering
Beginsituatieanalyse
Vorming
Overleg

De vakgroepwerking draagt bij tot horizontale en verticale samenhang binnen de wetenschappelijke vakken. Ze heeft reeds geleid tot een gedragen visie over de maatschappelijke relevantie van het wetenschapsonderwijs en het emanciperend karakter ervan voor de leerlingen. Er is een gezamenlijke aanpak voor de ondersteuning van de leerlingen bij het leren en het verhogen van hun taalvaardigheid. De leraren verhogen hiervoor hun deskundigheid via nascholing.

De initiatieven om de evaluatiepraktijk beter af te stemmen op de leerplandoelstellingen en criteria te ontwikkelen voor zowel proces- als productevaluatie leiden tot een kwaliteitsvoller beoordelingsproces.

Frequente wisseling van opdrachten en een relatief beperkte onderwijservaring belemmeren de vakinhoudelijke professionalisering. Vakgebonden nascholingsinitiatieven of inbreng van de pedagogische begeleidingsdienst droegen tot nog toe weinig bij tot optimalisering van de leerplanrealisatie.

De vakgroep beschikt over voldoende responsief vermogen om de vastgestelde tekorten weg te werken.

3.1.1.5 Toegepaste economie in tso tweede graad in de studierichting Handel (leerplan 2006/128)

Voldoet

De leerplanrealisatie voldoet. De evaluatie gebeurt transparant en is representatief voor de leerplandoelstellingen. Er is aandacht voor leerbegeleiding.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

Voor beide deelvakken, handelseconomie en boekhouden, worden de meeste doelstellingen volgens de vereisten van het leerplan aangereikt. Toch zijn er enkele tekorten.

Wat het deelvak handelseconomie betreft, hebben de tekorten doorgaans betrekking op leerplanitems die niet zozeer op kennisverwerving maar wel op vaardigheidsontwikkeling gericht zijn. Zo legt het leerplan in beide leerjaren minimaal één didactische uitstap op, waarbij de leerlingen actief betrokken worden bij de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie ervan. Vastgesteld wordt dat in geen van beide leerjaren een dergelijke uitstap plaatsvindt. Aan de leerplaneis om in elk leerjaar een project uit te voeren, werd vorig schooljaar wel in het eerste, maar niet in het tweede leerjaar gevolg gegeven. Ook wordt niet altijd ingegaan op de opzoekingsactiviteit, die het leerplan bij bepaalde leerinhouden verwacht.

In het deelvak boekhouden worden nauwelijks tekorten vastgesteld. Wel wordt er voorbijgegaan aan de leerplaneis om in het tweede leerjaar een aantal veel voorkomende verrichtingen te boeken met behulp van een didactisch boekhoudpakket.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht

Volledigheid

Beheersingsniveau

Transparantie

Voor beide deelvakken zijn er jaarlijks twee examens. De puntenverdeling is transparant. De vraagstelling is doorgaans representatief voor de leerplandoelstellingen. Lovenswaardig is de afspraak in de vakgroep om bij elke vraag het nummer van de leerplandoelstelling te vermelden. In sommige examens handelseconomie worden enkele actualiteitsvragen aangetroffen. Die beantwoorden niet aan een leerplandoelstelling. In de meeste examens over dit deelvak gaat er ook te veel aandacht uit naar het louter bevragen van vooraf memoriseerde kennis. Toepassingsvragen, die het inzicht van de leerlingen nagaan, komen in vrijwel alle examens te weinig aan bod. Voor boekhouden is de vraagstelling wel voldoende toepassingsgericht. In het eerste leerjaar wegen louter technische aspecten zoals het inboeken op rekeningen en in het journaal in de puntenverdeling soms te zwaar door. Door aan alle rekeningen van een boeking hetzelfde puntengewicht toe te kennen, worden de boekingen in het tweede leerjaar soms mild verbeterd.

Het dagelijks werk bepaalt voor 50% het puntentotaal. Zowel voor handelseconomie als voor boekhouden worden in de loop van het schooljaar frequent toetsen afgenomen. Zoals bij de examens het geval is, zijn ook de toetsen handelseconomie sterk kennisgericht. In de cijfers voor dagelijks werk worden eveneens een aantal taken verrekend. Het projectwerk, dat de leerlingen in het eerste leerjaar voor handelseconomie uitvoeren, wordt deels in het dagelijks werk en deels in het examenresultaat verrekend. Voor de beoordeling van dit project zijn er duidelijke criteria.

Leerbegeleiding*Preventief**Curatief*

In de lessen heerst een taakgericht leerklimaat. De lesopbouw is bij de meeste leraren goed doordacht. Voor het aanbrengen van nieuwe leerinhouden wordt doorgaans gebruik gemaakt van het onderwijsleergesprek. Leraarafhankelijk worden daarnaast ook regelmatig zelfstandig werk, duowerk en groepswerk ingelast. Studiewijzers en zelfevaluatieformulieren ondersteunen het leerproces bij zelfstandig werk.

Enkel voor handelseconomie wordt in het tweede leerjaar een leerboek gebruikt. Voor de andere onderdelen wordt eigen cursusmateriaal gehanteerd. Dat oogt verzorgd en is leeractief uitgewerkt. Op het einde van elk onderdeel is voldoende oefenmateriaal voorzien. Aan het leren structureren en schematiseren van de leerstof wordt nog te weinig gerichte aandacht geschonken. Dat blijkt o.a. uit de kant-en-klare rekeningenschema's die de leerlingen op het einde van elk onderdeel in hun cursustekst aantreffen.

In het deelvak handelseconomie krijgen nieuwe begrippen ruimschoots aandacht. In het eerste leerjaar leggen de leerlingen daartoe een begrippenlijst aan. In het tweede leerjaar wordt op het einde van elk hoofdstuk de begrippenlijst uit het leerboek overlopen. De leerlingennotities worden niet gecontroleerd, waardoor er naast tal van taal- en spellingsfouten soms niet aangevulde werkbladen voorkomen.

Toetsen worden aangewend als middel om het leerproces bij te sturen. Daartoe beoordeelt de leerling na afloop van de toets eerst zichzelf, waarna de leraar een algemene beoordeling geeft bij het behaalde resultaat en eventueel een remediërvoorstel formuleert. Slecht opgeloste vragen worden achteraf in de klas soms opnieuw gemaakt.

Voor bijkomende uitleg kunnen de leerlingen ook buiten de lesuren bij hun leraar terecht. Voor nieuwe leerlingen zijn er instroomcursussen.

Uitrusting*ICT**Inzet uitrusting**Leermiddelen*

Elke leraar beschikt voor zijn lessen over een vast leslokaal. Hoewel deze voldoen aan de vereisten met betrekking tot de minimale materiële uitrusting, is de uitrusting eerder basaal. Een vaste beamer en computers ontbreken. Voor ICT-toepassingen wordt af en toe uitgeweken naar het open leercentrum. Het leerplan pleit ervoor om 10 à 15% van de beschikbare lestijden aan ICT-toepassingen te besteden. Dit streefdoel wordt allerminst bereikt.

Deskundigheidsbevordering*Overleg**Vorming*

Recentelijk werden over het algemeen slechts sporadisch nascholingen gevolgd. Wel worden de vakvergaderingen in toenemende mate aangegrepen als middel om te reflecteren en zich intern te professionaliseren. Waardevolle initiatieven in dit verband zijn het onderzoek naar de leerplangerichtheid van de examenvragen, de reflectie over de resultaten van de afgestudeerden in het hoger onderwijs en het ontwikkelen van een leerlijn m.b.t. het volgen van de actualiteit. De sterkte-zwakteanalyse in het vakinformatiedossier wijst eveneens op het reflecterend vermogen van de vakgroep.

3.1.1.6 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET)

Voldoet

De school streeft in voldoende mate met een eigen planning de VOET bij haar leerlingen na.

Beleid	De visie en planning voldoen. De VOET-werking kadert binnen de geactualiseerde schoolvisie waarin een aantal opvoedkundige doelen zijn voorop gesteld en de nadruk wordt gelegd op het leren leren. De school heeft in enkele fasen een overzicht gemaakt van de wijze waarop de VOET worden nagestreefd. Ze richt zich op initiatieven die sterk tot de VOET bijdragen door bij leraren te peilen naar de tien VOET die elk jaar systematisch aan bod komen. Aan de registratie is telkens een verantwoording gekoppeld. Momenteel zijn er in het overzicht en de planning van de school nog enkele hiaten wat betreft de gerichtheid op alle VOET en alle leerlingengroepen.
Doelgerichtheid	
Ondersteuning	De school zorgt voor een breed draagvlak voor de VOET-werking door haar leraren vrij adequaat te ondersteunen. Omdat er een goede voedingsbodem is in de werking van de school, slaagt ze er in om leraren een actieve bijdrage te laten leveren aan een brede vorming voor haar leerlingen. De school zorgt voor de nodige communicatie, onder meer via dienstnota's en via haar nieuwsbrief. De schoolleiding treedt stimulerend en faciliterend op en biedt ondersteuning via het digitaal platform. De VOET-werking werd gedurende een periode door een coördinator op punt gesteld. Het is onduidelijk hoe de coördinatie in de toekomst zal verlopen en of voorgenomen verbeteracties zullen worden uitgevoerd.
Doeltreffendheid	Er worden elementen van de VOET-werking geëvalueerd, maar dit gebeurt niet systematisch en leidt in beperkte mate tot bijstellingen. De school heeft de wijze waarop ze haar VOET-werking overzichtelijk maakt, recentelijk bijgestuurd. Andere geplande acties, zoals het aanduiden van een coördinator en het uitwerking van leerlijnen, zijn uitgesteld. De school heeft slechts een beperkt aantal vastgestelde hiaten met betrekking tot het nastreven van de VOET bij de leerlingen kunnen omzetten in doelgerichte acties.
Ontwikkeling	Er zijn enkele professionaliseringsinitiatieven die vooral betrekking hebben op de algemene aanpak van VOET. De school deed voor verschillende fasen in haar VOET-werking een beroep op de pedagogische begeleiding. De school ging nog niet na of er verdere professionaliseringsbehoeften zijn met betrekking tot VOET.
Uitvoering	De meerderheid van de eindtermen wordt met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nagestreefd. De eindtermen in verband met de dynamiek in leef- en omgangsgewoonten, het omgaan met verschillen en het belang van sociale samenhang komen vooral in de eerste en de derde graad aan bod. Dit gebeurt aan de hand van een project, tijdens een geïntegreerde werkperiode en bij enkele vakgebonden en vakoverschrijdende activiteiten. De eindterm in verband met de rol van conflicten wordt vooral in het aso nagestreefd, maar komt verder slechts beperkt aan bod. Herinneringseducatie wordt sterk ondersteund door het vak geschiedenis, met onder meer een permanente tentoonstelling op school. De geïntegreerde werkperiode in de tweede graad levert ook een belangrijke bijdrage. De doelen in verband met kunst en cultuur worden nagestreefd aan de hand van heel wat extra-murosactiviteiten en de bijdrage van enkele vakken.
Socioculturele samenleving	
Leren leren	De meerderheid van de eindtermen wordt met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nagestreefd. De eindtermen voor leren leren van de eerste graad worden geconcretiseerd in de vakken. Verspreid over de vakken komen in het overzicht van de school vrijwel alle eindtermen aan bod. Tijdens de doorlichting bleek dat de planning voor leren leren in de praktijk wordt omgezet,

maar dat de werking soms samenhang mist. Zo is de studieplanning niet altijd even goed ondersteund omdat agenda's onvolledig of onjuist zijn ingevuld. Ook is de aanpak soms al te leraargestuurd waardoor leerlingen beperkt worden gestimuleerd om zelf informatie te leren verwerven en te verwerken. Heel wat eindtermen leren leren worden ook nagestreefd in de leerhulpklas. Dit initiatief bereikt de meeste leerlingen van de A-stroom, maar niet de leerlingen van de B-stroom. Het leren is tijdens dit structureel ingeroosterd lesuur georganiseerd op basis van een beginsituatieanalyse en speelt in op specifieke leerbehoeften. De eindtermen in verband met studie- en beroepskeuzebekwaamheid worden gedeeltelijk nagestreefd. De doelen in verband met het kunnen inschatten van eigen interesses en mogelijkheden en het aanwenden van strategieën voor het maken van een studiekeuze komen nog niet systematisch bij alle leerlingen aan bod.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

De school gaat op systematische wijze de situatie op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne na. Dat blijkt uit de regelmaat waarmee ze controles uitvoert. Daardoor kent ze de tekorten en is ze waakzaam voor ongunstige veranderingen in de omgeving waarin leerlingen worden onderwezen en begeleid. Het huidige globaal preventieplan en jaarlijks actieplan zijn gestructureerd opgebouwd op basis van uitgevoerde risicoanalyses, de bevindingen van de externe en interne diensten en opmerkingen van het personeel.

Uit de controles en adviezen blijkt dat enkele tekorten werden opgemerkt op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid, gezondheid en hygiëne. Sommige tekorten zijn op het ogenblik van de doorlichting al weggewerkt, acties om andere nog weg te werken, zijn gepland. De bemerkingen uit het zeer recente brandpreventieverslag (29/01/2014) werden nog niet opgenomen in het globaal preventieplan of in het jaaractieplan.

De uitwerking van de plannen is concreet en realistisch, waardoor kan worden aangenomen dat de uitvoering zal volgen. Uit de planning blijkt dat er aandacht is voor maatregelen die de situatie minimaal verbeteren, in afwachting van een oplossing ten gronde.

Niet alle lesplaatsen werden tijdens de doorlichting bezocht. De vaststellingen in documenten van deskundigen stemmen overeen met wat de onderwijsinspectie tijdens de doorlichting opmerkte. Op het vlak van bewoonbaarheid en veiligheid voldoen de meeste kwaliteitsaspecten aan de minimale verwachtingen. Wel vermeldt het verslag van de laagspanningsinstallatie nog inbreuken die 'zonder verwijf' moeten worden opgelost. Het wegwerken van deze inbreuken is opgenomen en op korte termijn gepland op het niveau van de scholengroep. De school beschikt niet over een concreet uitgewerkt beheersplan betreffende de preventie van legionella.

Tijdens het bezoek ter plaatse viel in enkele lokalen op dat de afscherming van stopcontacten in de nabijheid van leerlingen voor verbetering vatbaar is. Sommige lokalen lagen er minder verzorgd bij.

Omwille van de systematiek waarmee de school tekorten opspoot en wegwerkt en de aandacht voor proactieve acties, vertrouwt de onderwijsinspectie op het beleidsvoerend vermogen van de school om de resterende tekorten weg te werken. De school krijgt een gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respekteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 111 en 112)	ja
• de bijdrageregeling en afwijkingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• het evaluatiestelsel met inbegrip van de remediëringmaatregelen	ja
• de verhaalmogelijkheden tegen eindbeslissingen van klassenraden over leerlingen	ja
• studie-, orde en tuchtreglement waarbij het studiereglement de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies bevat	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen (codex so, art. 111, §3)	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 t.e.m. 110/27)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respekteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/4)	ja
Respekteert de school voor secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	ja
Respekteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Leerbegeleiding

Doelgerichtheid De school onderbouwt de ondersteuning van leerlingen bij het realiseren van de vooropgestelde leerdoelen met een integrale visie op leerlingenbegeleiding. Ze verantwoordt haar leerbegeleiding vanuit haar pedagogisch project en verbindt deze zowel met haar werking voor gelijke onderwijskansen en het daarmee verbonden talenbeleid, als met de vakoverschrijdende eindtermen leren leren. Binnen dit afgebakende kader is er samenhang en resultaatgerichtheid. De school focust op het bevorderen van 'actief leren' binnen een krachtige leeromgeving waarin de leerlingen kansen krijgen tot zelfontplooiing, zowel op het vlak van de socio-emotionele ontwikkeling als voor het verwerven van vakgerichte competenties. Leerlingen hun talenten aanspreken, het geloof in eigen kunnen, het stimuleren van zelfstandigheid en een vlotte oriëntatie naar de meest passende opleiding maken hiervan de speerpunten uit. De school wil een gemoedelijke en maatgerichte aanpak garanderen met respect voor de eigenheid van elke leerling. De directie beschouwt leerbegeleiding als een schoolprioriteit en ziet dit als een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van alle partners (leerlingen, leraren, ouders en CLB). Ze reikt vaststellingen en richtlijnen aan om de begeleiding aan te sturen en vorm te geven.

Ondersteuning De school brengt de beginsituatie van de leerlingen in kaart en stelt haar aanpak hierop af. Leerlingen met specifieke en geattesteerde leerstoornissen kunnen rekenen op aangepaste maatregelen die uitgewerkt zijn in geïndividualiseerde handelingsplannen. Ook voor het inperken van leerbelemmerende factoren zoals faalangst en socio-emotionele problemen, treft de school specifieke schikkingen.

De school besteedt aandacht aan preventieve en remediërende leerbegeleiding. In de eerste graad wordt leerondersteuning structureel ingebouwd (leerhulpklas, taalsteun). In de B-stroom dienen de kleine klasgroepen en het beperken van het aantal leerkrachten het leerproces te bevorderen.

In de tweede en derde graad is de ondersteuning van leerlingen in hun leer- en ontwikkelingsproces hoofdzakelijk een initiatief van de vakgroep en vakleraar en ze vertoont dan ook kwaliteitsverschillen. De afgesproken aanpak binnen de vakgroep uit zich in ondersteunende acties zoals leerstofoverzichten, studietips, stappenplannen bij opdrachten en aanzetten tot zelfstandig leren en werken. Activerende werkvormen, taakgericht werken en zelfreflectie bij de leerlingen vinden geleidelijk hun weg naar de klaspraktijk. Een groeilijn voor het leren leren en voor de ontwikkeling naar een grotere mate van zelfstandig leren van de eerste graad naar de derde graad toe, is minder zichtbaar. De individuele leraren en klassenraad waken erover dat leerlingen met tegenvallende resultaten een beroep kunnen doen op remediëring. De onderwijsbegeleider en de CLB-medewerkers nemen hun verantwoordelijkheid op voor de aanvullende individuele zorg.

De school onderstreept bij de begeleidingsinitiatieven het belang van een goede samenwerking met de ouders. Dit blijkt onder meer uit een behoorlijke communicatie over de leervorderingen en (mogelijke) ondersteuningsacties.

Een gebruiksvriendelijk elektronisch leerlingvolgsysteem brengt alle relevante informatie overzichtelijk samen. Dit instrument wordt in toenemende mate aangewend om leerlingengegevens en begeleidingsinitiatieven op te volgen en te communiceren, klassenraden voor te bereiden en de besluitvorming te verantwoorden.

- Doeltreffendheid** De schoolleiding neemt enkele initiatieven om de doeltreffendheid van de leerbegeleiding in beeld te brengen. Ze responsabiliseert de vakgroepen om de leerlingresultaten en resultaten in het vervolgonderwijs of tewerkstelling te onderzoeken en er gevolgen voor het onderwijskundig handelen en voor de leerondersteuning aan te koppelen. De analyses leiden tot een oplijsting van sterke en zwakke punten en resulteren in sommige gevallen tot gerichte bijsturingen, getuige de vakgroepdossiers en -verslagen. De school gaat tevens de meerwaarde na van de initiatieven die genomen worden op het vlak van de taalondersteuning.
- De afstemming van de acties met betrekking tot leerbegeleiding worden in de tweede en de derde graad nog te weinig schoolbreed afgestemd op de eindtermen leren leren.
- Ontwikkeling** De school wil tegemoet komen aan de noden van het heterogene leerlingenpubliek en levert inspanningen om het pedagogisch-didactisch klimaat te versterken. Het sensibiliseren en informeren van het hele schoolteam kreeg in de voorbije jaren groeiende aandacht. De onderwijsbegeleider en leraren gaan in op de mogelijkheid om zich via nascholing te professionaliseren. De invoering van nieuwe initiatieven rond leerbegeleiding gaat gepaard met gerichte nascholing en een bespreking op personeelsvergaderingen of tijdens pedagogische studiedagen (bijvoorbeeld schoolbeleid voor onderzoekscompetenties).

4.2 Evaluatiepraktijk

- Doelgerichtheid** De school heeft recentelijk een dossier samengesteld waarin zij haar evaluatiepraktijk toelicht. Deze tekst behandelt hoofdzakelijk organisatorische aspecten. Daaruit kunnen enkele krachtlijnen worden afgeleid zoals de toekenning van een relatief groot gewicht aan het dagelijks werk, dat onderwijsvorm- of graadafhankelijk voor 40 tot 60% het puntentotaal bepaalt. Door de toetsfrequentie doorheen de graden geleidelijk te verminderen wil de school de leerlingen vertrouwd maken met het leren verwerken van grotere taakgehelen. De school pleit ervoor om een bescheiden deel van de punten bij de toetsen toe te kennen aan de taalcomponent. Verder herinnert de school de leraren er regelmatig aan om bij de examens leerplangericht te evalueren. Elke leraar kent per rapportperiode ook een globaal cijfer toe voor gedragsattitudes, waarvan vervolgens een gemiddelde berekend wordt voor alle leraren samen. Al bij al zijn deze krachtlijnen nog te beperkt om van een volwaardige schooleigen visie op de leerlingenevaluatie te kunnen spreken. Daartoe motiveert de school de gemaakte keuzes onvoldoende. Zo blijft het onduidelijk waarom de school dezelfde examenfrequentie hanteert in alle onderwijsvormen en graden. Op schoolniveau is er nog onvoldoende nagedacht over recente ontwikkelingen zoals het competentiegericht evalueren en het inschakelen van nieuwe evaluatievormen. Ook verduidelijkt de school nog onvoldoende hoe zij de evaluatiegegevens wil gebruiken om het leerproces van de leerlingen bij te sturen en de loopbaan van de leerlingen te sturen.

Ondersteuning De school ondersteunt de evaluatiepraktijk met een aantal praktische en organisatorische richtlijnen. Die hebben o.a. betrekking op het aandeel van het dagelijks werk in het puntentotaal, het gewicht van de examenperiodes, de examenvorm, de toegelaten hulpmiddelen bij de examens, het meedelen van de beoordelingscriteria.

Over andere aspecten zoals de inhoud van het dagelijks werk, de frequentie van de toetsing, de feedback aan de leerlingen, de verhouding tussen proces- en productevaluatie bij de geïntegreerde proef zijn er schoolbreed slechts beperkte afspraken gemaakt. Daarvoor worden de vakgroepen en de individuele leraren verantwoordelijk gesteld.

Er zijn geen procedures uitgewerkt om de leerbegeleiding en de evaluatie systematisch aan elkaar te koppelen. Remediërende initiatieven zijn daardoor in grote mate leraarafhankelijk.

De evaluatieresultaten worden geregistreerd op het elektronisch leerplatform. Het wordt nog niet gebruikt om deze resultaten te communiceren naar de leerlingen en de ouders. Sommige leraren, vooral in de eerste graad, laten de evaluatieresultaten wel noteren in de leerlingenagenda.

Met het oog op het nemen van eindbeslissingen over het geslaagd zijn van de leerlingen heeft de school geen deliberatiecriteria ontwikkeld. Daardoor bestaat het risico dat de eindbeslissing te veel afhankelijk wordt gemaakt van de toevallige samenstelling van de klassenraad. In de praktijk wordt nagenoeg steeds een A-attest uitgereikt indien er slechts één jaartekort is.

Er worden weinig eindbeslissingen uitgesteld, waarmee de school tegemoet komt aan de regelgeving die uitgestelde beslissingen beperkt tot uitzonderlijke en individuele gevallen. De school legt geen vakantietaken op. In het advies neemt ze geen waarschuwingen op.

Voor het motiveren van de B- en C-attesten maakt de school gebruik van gestandaardiseerde formulieren, waarop de van toepassing zijnde rubrieken worden aangekruist. Uit een steekproef tijdens de doorlichting blijkt dat deze formulieren niet altijd zorgvuldig worden ingevuld. In een aantal gevallen worden zelfs foutieve gegevens vermeld. De motiveringen bevatten geen overzicht van de vakken, waarvoor de leerling een jaartekort behaalde. Evenmin wordt er verwezen naar waarschuwingen op een mogelijk ongunstige afloop in de loop van het schooljaar en naar de aangeboden remediëring. De school stelt zich door dit alles kwetsbaar op bij eventuele beroepsprocedures.

Doeltreffendheid Het verantwoordelijk stellen van individuele leraren en vakgroepen voor de kwaliteit van de evaluatie leidt tot leraar- en vakafhankelijke kwaliteitsverschillen. Uit het erkenningsonderzoek blijkt dat niet alle leraren en vakgroepen zich met voldoende diepgang beraden over de representativiteit en de validiteit van de evaluatie. Sommige leraren en vakgroepen hechten overmatig veel belang aan het bevragen van reproduceerbare kennis en minder aan toepassingsvaardigheden.

Er wordt vrij mild gedelibereerd. Verscheidene leerlingen behalen een A-attest, ondanks redelijk zware tekorten voor vakken van de basisvorming en/of richtingsvakken.

Tijdens de jongste jaren heeft de school het aantal C-attesten sterk teruggedrongen. Parallel met deze ontwikkeling nam het aantal A-attesten, maar vooral het aantal B-attesten toe. Toch is het studiesucces van de afgestudeerden in het hoger onderwijs in vergelijking met de Vlaamse gemiddelden vrij zwak. Uit een bevraging van de vakgroepen door de schoolleiding blijkt dat die de oorzaken voor het minder goed presteren van de leerlingen op school en in het vervolgonderwijs hoofdzakelijk bij een verkeerde studiekeuze, een gebrekkige kennis van het Nederlands en een geringe motivatie leggen.

Ontwikkeling Op schoolniveau werden tijdens de voorbije schooljaren enkele initiatieven genomen. Zo organiseerde de school tijdens het schooljaar 2010-2011 een nascholing over evaluatie. Twee jaar geleden volgde van elke vakgroep een leraar een nascholing over evaluatie bij de pedagogische begeleidingsdienst. Die nascholing leidde ertoe dat er meer aandacht ontstond voor het leerplangericht evalueren. Op individuele basis werden, gespreid over de ganse personeelsgroep, tijdens de voorbije schooljaren slechts een beperkt aantal nascholingen gevolgd die verband hielden met de evaluatieproblematiek.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

- Leiderschap** Na opeenvolgende directiewissels wordt de directiefunctie in de school sinds enkele jaren opgenomen door een waarnemend directeur. Deze wordt in de dagelijkse leiding bijgestaan door een coördinator voor het pedagogisch beleid. Verder zijn er teamleden met deelverantwoordelijkheden met betrekking tot voor de school prioritaire aspecten zoals het zorgbeleid, het talenbeleid, het mentoraat en het stagebeleid. De directeur stelt zich motiverend en ondersteunend op, onder meer door te investeren in de samenhang en de positieve oriëntatie van het team. Mede hierdoor en omwille van de intrinsieke motivatie en taakbetrokkenheid, zijn het engagement en de veerkracht van het schoolteam opvallend sterk. Dit is onder meer zichtbaar in de breed verspreide inspanningen voor de zorg voor leerlingen. Wat de materiële ondersteuning van het leren betreft, heeft de school sinds de vorige doorlichting een ernstige inhaalbeweging ingezet. Deze is evenwel niet voltooid. Vooral op het vlak van ICT zijn nog niet alle vereisten voor een kwaliteitsvolle leerplanrealisatie ingevuld. Dit geldt ook voor bepaalde aspecten van de wijze waarop het onderwijs in de school is georganiseerd. Zo vinden niet alle lessen plaats in daarvoor geschikte lokalen en het gebruik van de onderwijstijd is niet altijd optimaal.
- Visieontwikkeling** De aanvankelijk dalende leerlingenpopulatie is de laatste jaren opnieuw gestegen. De grote meerderheid van de leerlingen maakt deel uit van niet-Nederlandstalige gezinnen met een immigratieachtergrond. Afhankelijk van de onderwijsvorm heeft de helft tot meer dan drie vierde van de leerlingen schoolse achterstand opgelopen. Om het dalend leerlingenaantal te kenteren en een antwoord te bieden op de uitdagingen die de veranderende doelgroep met zich meebrengt, heeft de school een traject uitgetekend om zich te herprofilieren. Een vernieuwde visie en uitstraling moeten de school een nieuw elan geven. De school wil leerlingen de kans geven op te groeien tot burgers die het verschil maken. Daartoe wil de school zelf het verschil maken. Ze doet dit onder meer door in te zetten op de eigenheid van elke leerling, op leren leren, op taalbeleid en op leerlingenbegeleiding, op leren leven en leren samenleven. Omdat de visie een groot draagvlak heeft en aansluit bij de wijze waarop de school functioneert, worden een aantal aspiraties ook in de praktijk omgezet. De school realiseert een brede zorg voor haar leerlingen. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de structurele aanpak van leren leren in de eerste graad of uit de wijze waarop leerlingen door vakleraren bij het leren worden begeleid. Ook levert de school bijkomende inspanningen op het vlak van schoolloopbaanbegeleiding. Ze reageert hiermee op alarmerende cijfers over doorstroming naar het hoger onderwijs waarbij leerlingen onrealistisch hoog mikken en een laag studiesucces behalen. Aansluitend bij haar visie biedt de school een brede en harmonische vorming, zowel via de wijze waarop het leven in de school is vormgegeven, via vakken als door vakoverschrijdende projecten en initiatieven.

De visie van de school is niet geconcretiseerd in een planmatige aanpak of beleidsplan op langere termijn. Mede hierdoor sporen enkele aspecten van de schoolwerking niet of in mindere mate met de schoolvisie. Het vooropgezette traject in verband met leren leren is niet gekoppeld aan een duidelijke leerlijn. De vakgroepen geven hieraan een verschillende invulling waardoor de aanpak te weinig samenhangend is. De invulling van het onderwijsaanbod is nog niet voldoende kritisch bekeken in relatie tot de eigen doelstellingen en tot de doelgroep. Zo worden mogelijkheden onderbenut om extra ondersteuning te

geven, bijvoorbeeld op het vlak van taalvaardigheid of door bij bepaalde vakken het realiseren van de leerplandoelen over meer tijd te spreiden. Om meer ruimte vrij te maken, is recentelijk beslist in de derde graad aso de onderzoekscompetentie slechts in één pool van de tweepolige studierichtingen uit te werken. Dit stemt niet overeen met de regelgeving. Voor een aantal vakken is de deskundigheidsbevordering te weinig afgestemd op de leerplanrealisatie en op de doelgroep. Dit zet druk op het bereiken van de leerplandoelen door de leerlingen en belemmert een vlotte implementatie van de schoolvisie.

Besluitvorming De directie betreft het team bij het nemen van belangrijke beslissingen. Zo speelde het pedagogisch college een belangrijke rol bij het actualiseren van de schoolvisie en is voorafgaandelijk het hele team bevroegd. De vakgroepen en het basisoverlegcomité adviseren over de aanwending van het lestijdenpakket. Teamleden met een coördinerende functie beslissen mee over de wijze waarop kernactiviteiten worden vormgegeven. De school tracht haar communicatie zo goed mogelijk te verzorgen, onder meer via een nieuwsbrief. De pogingen om ouders te betrekken bij het ondersteunen van het leren van leerlingen zijn vrij talrijk, maar niet altijd doeltreffend. Wat de interne communicatie betreft, communiceert de directie via dienstbrieven over allerlei aspecten van de schoolwerking. Dit wordt aangevuld met aan schoolprioriteiten gekoppelde personeelsvergaderingen, met een open en informele communicatie en met een intensieve informatieuitwisseling over leerlingen via het leerlingvolgstelsel.

Kwaliteitszorg De school verzamelt en analyseert gegevens over een aantal aspecten van haar werking. Zo zijn er op basis van informatie over het welbevinden van het personeel en de doorstroom van leerlingen naar hoger onderwijs acties ondernomen. Ook gaat de school al dan niet met behulp van externen voor enkele zaken de doeltreffendheid van haar eigen werking na. Dit is het geval voor het talenbeleid en voor de onderwijsloopbaanbegeleiding. Voor het geheel van haar werking hanteert de school nog geen kwaliteitszorgstelsel. Het formuleren en opvolgen van haalbare en meetbare doelen staat nog aan het begin van een ontwikkelproces. De doorlichting toont aan dat de vakgroepen doorgaans over een sterk reflecterend vermogen beschikken. Ze gebruiken daartoe instrumenten zoals een vakdossier en sterkte-zwakteanalyses. Het op peil houden van het beheersingsniveau in de leerlingenevaluatie maakt nog te weinig deel uit van de vakgroepwerking.

Talenbeleid Door het hoge percentage leerlingen met een andere thuistaal dan het Nederlands investeert de school in de uitbouw van een schoolbreed talenbeleid. Het vertrekt vanuit een duidelijke visie die steunt op een context- en inputanalyse. Het kaderplan geeft een overzicht van de concrete doelstellingen en actiepunten met tijdpad en taakverdeling. De acties hebben vooral betrekking op extra taallessen, op taalgericht vakonderwijs, op gerichte remediëring van de taalvaardigheid en op het gebruik van correct Nederlands in de communicatie. De aanpak wordt stelselmatig verfijnd vanuit sterkte- en zwakteanalyses die onder meer gestalte krijgen vanuit de pedagogische begeleiding voor taalbeleid van de scholengroep. De school beschikt ook over gegevens die het rendement van de acties in kaart te brengen.

De schoolleiding stimuleert professionaliseringsinitiatieven en voorziet in structurele ondersteuning voor het talenbeleid, in samenhang met het GOK-beleid. Een coördinator stuurt het beleid aan en werkt samen met externe ondersteuningsprojecten. Een werkgroep samengesteld uit vakgroepvertegenwoordigers, fungeert als denktank en klankbord en faciliteert de communicatie en de doorstroming naar de klaspraktijk.

De schoolleiding streeft naar een dynamisch taalbeleid dat gericht is op alle domeinen en dat breed gedragen wordt. Toch gebeurt de implementatie ervan nog op verschillende snelheden.

De school focust gezien de context vooral op het taalbeleid voor Nederlands. Ondanks al de inspanningen blijft de taalvaardigheid van heel wat leerlingen zwak. Dit heeft ook te maken met een te beperkt gebruik van de Nederlandse taal buiten de lesuren en het gebrek aan consequent toezicht daarop, waardoor het talenbeleid niet het gewenste effect genereert.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het realiseren van een brede zorg voor de leerlingen.
- Het begeleiden van de leerlingen bij het leren in de vakken.
- Het aanbieden van een brede en harmonische vorming.
- Het engagement en de veerkracht van het schoolteam.
- Het reflecterend vermogen van de vakgroepen.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het actualiseren van de schoolvisie.
- Het motiverend en ondersteunend leiding geven.
- Het betrekken van het team bij de besluitvorming.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het evenwichtig realiseren van de onderzoekscompetentie in elke pool.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het bewaken van het beheersingsniveau in de leerlingenevaluatie in een aantal vakken.
- Het motiveren van de B- en C-attesten.
- Het uitzetten van een leerlijn voor leren leren.
- Het afstemmen van de onderwijsorganisatie op de leerplanrealisatie.
- Het afstemmen van de vakgebonden deskundigheidsbevordering op de leerplanrealisatie en op de doelgroep.
- Het integreren van ICT in een aantal vakken.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het in vraag stellen van het onderwijsaanbod in relatie tot de doelgroep.
- Het verder zetten van de inhaalbeweging op het vlak van infrastructuur en uitrusting.
- Het uitwerken van een beleidsplan op langere termijn.
- Het uitbouwen van een kwaliteitszorgsysteem.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het realiseren van de leerplandoelstellingen voor natuurwetenschappen in de derde graad aso Economie-moderne talen en Humane wetenschappen. (opvolging inspectie)
- Het realiseren van de leerplandoelstellingen voor fysica in de derde graad aso Economie-wetenschappen, Latijn-wetenschappen, Moderne talen-wetenschappen. (opvolging inspectie)

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.
- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

BEPERKT GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'

omwille van het onvoldoende realiseren van de onderwijsdoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 3 ASO Economie-moderne talen	natuurwetenschappen	
Graad 3 ASO Economie-wetenschappen	fysica	fysica
Graad 3 ASO Humane wetenschappen	natuurwetenschappen	
Graad 3 ASO Latijn-wetenschappen	fysica	fysica
Graad 3 ASO Moderne talen-wetenschappen	fysica	fysica

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **03-02-2017** opnieuw een controle uit.

8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Bart MAES de inspecteur-verslaggever	Joachim KELECOM (waarnemend) de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	